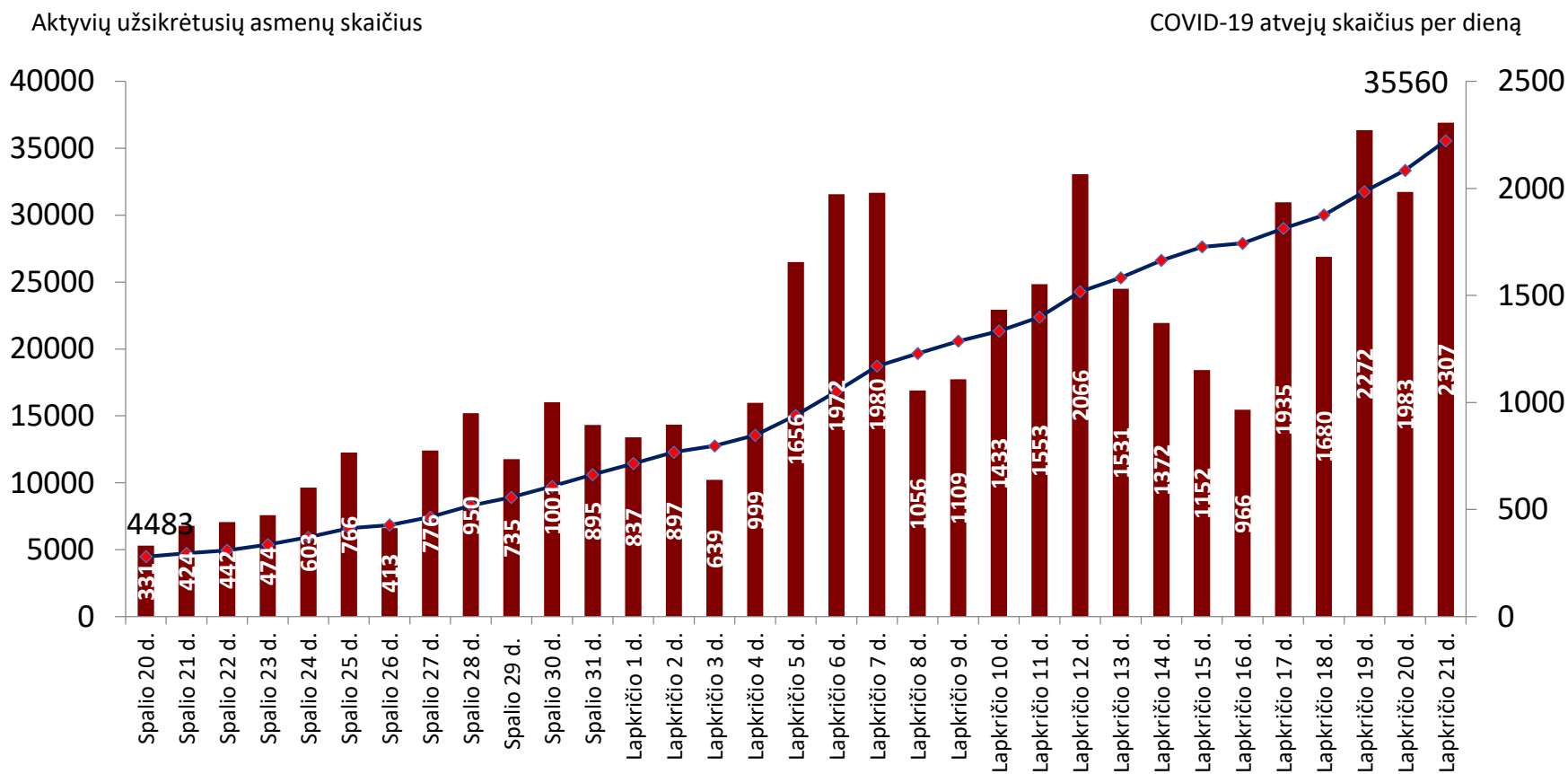

Psichologiniai visuomenės informavimo aspektai COVID-19 pandemijos metu

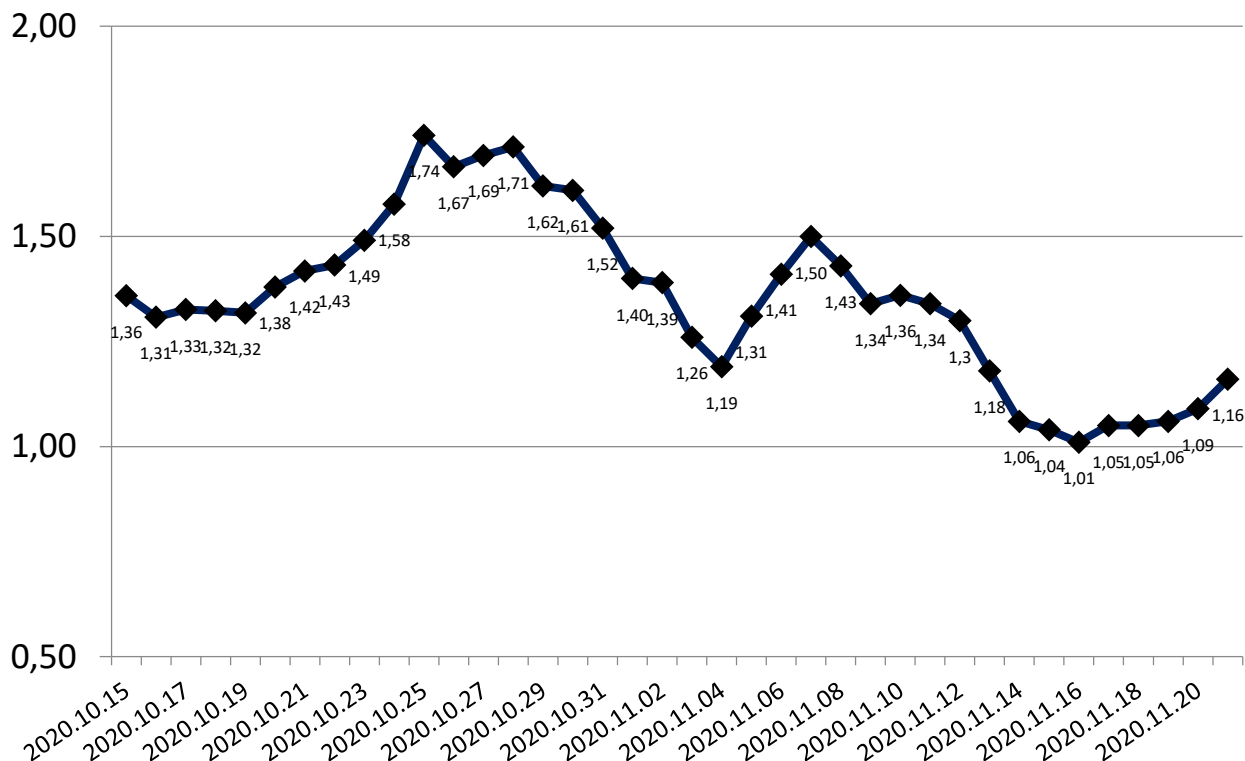
LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO INICIJUOTA
SVEIKATOS EKSPERTŲ TARYBA
2020 m. lapkričio 23 d.

COVID-19 atvejų kaita Lietuvoje

Efektyvus viruso reprodukcijos dydžio (Rt) dinamika

Efektyvusis Rt Lietuvoje

Bazinis viruso SARS-CoV-2 reprodukcijos dydis (R0) lygus 2,5–3,5.¹

Norint, kad infekcijos plitimas sustotų, Rt rodiklis turi siekti <1

Lietuvoje Rt=1,16 (2020 m. lapkričio 21 d. duomenimis)

Apskaičiuota pagal metodiką: Cori A, Ferguson NM, Fraser C, Cauchemez S. A new framework and software to estimate time-varying reproduction numbers during epidemics. *Am J Epidemiol.* 2013;178(9):1505-1512.

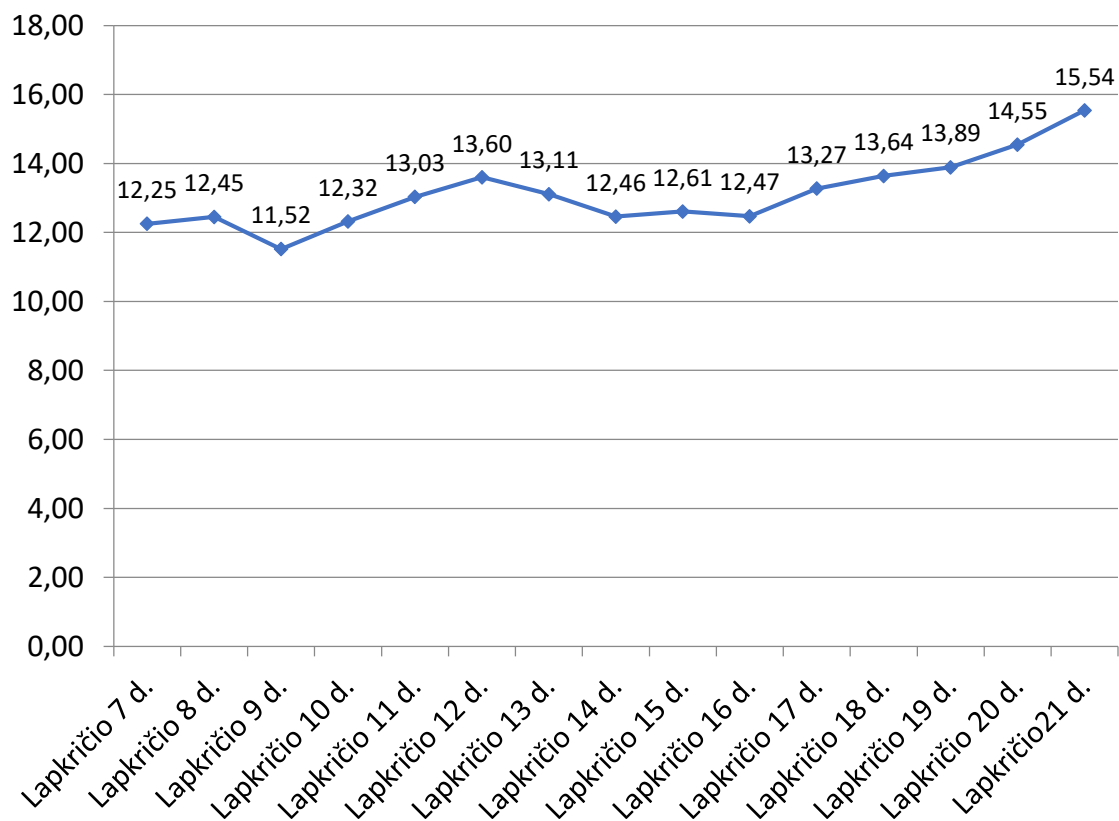
¹ Anderson RM, Vegvari C, Truscott J, Collyer BS. Challenges in creating herd immunity to SARS-CoV-2 infection by mass vaccination [published online ahead of print, 2020 Nov 4]. *Lancet.*

Lietuvos gyventojų mobilumo pokyčiai

Veikla	Mobilumo pokyčiai (proc.)*					
	2020 m. kovo 25 d. balandžio 15 d. (vid., min-max.)	2020 m. lapkričio 4–6 d. (min-max.)	Lapkričio 7–9 d. (min-max.)	Lapkričio 15 d.	Lapkričio 16 d.	Lapkričio 17 d.
Parduotuvės ir pramonės	-64,8 (-53; -90)	-37; -38	-42; -51	-47	-43	-43
Maisto prekės	-26,9 (0; -89)	+8; +13	+3; +4	+7	+6	+9
Parkai	19,2 (-23; 87)	-8; +20	+9; +35	+26	+4	-6
Darbo vieta	-50,0 (-28; -88)	-28; -31	-8; -32	-12	-33	-32
Namai	19,1 (8; 32)	+8; +10	+3; +10	+3	+10	+11

*Remiasi Google mobility report ir parodo gyventojų mobilumo pokyčius lyginant su 2020 m. sausio 3 – vasario 6 d. situacija.

Teigiamų testų dalies dinamika (proc.) nuo karantino pradžios ir Lietuvos savivaldybės, kuriose teigiamų testų dalis yra didžiausia

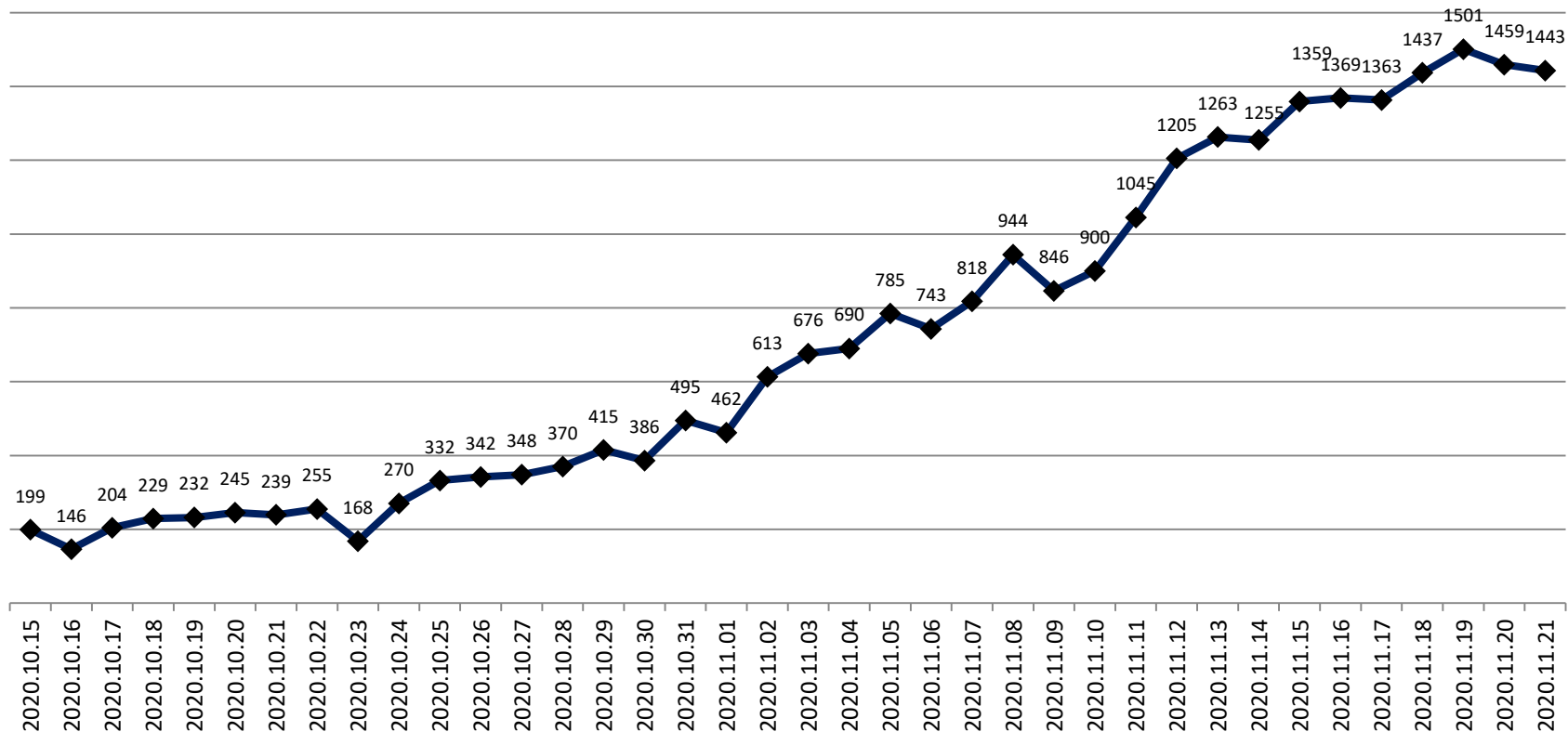
—◆— Teigiamų testų dalis (proc.)

Savivaldybė	Teigiamų testų dalis (proc.) per 7 paskutines dienas
Lietuva	15,6
Šilalės r.	40,0
Šiaulių r.	29,5
Mažeikių r.	29,4
Kėdainių r.	28,7
Birštono sav.	28,6
Alytaus r.	28,1
Šalčininkų r.	26,5
Širvintų r.	21,9
Tauragės r.	21,6
Švenčionių r. Skuodo r.	21,3

(Šaltinis: Oficialios statistikos portalas, 2020)

Stacionare gydomy COVID-19 pacientų skaičiaus dinamika

Gydomy COVID-19 pacientų skaičius

(Šaltinis: Valstybinė ligonių kasa, 2020)

Stacionare gydomy COVID-19 pacientų skaičiaus dinamika (detali)

Data	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija su deguonies kaukėmis	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija su deguonies kaukėmis (proc.)	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija, ventiliuojami	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija ventiliuojami (proc.)	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 RITS	Pacientai, kuriems patvirtinta COVID-19 infekcija RITS (proc.)
2020-11-12	1205	595	49,4	58	4,8	87	7,2
2020-11-13	1263	617	48,9	51	4,0	79	6,3
2020-11-14	1255	675	53,8	51	4,1	92	7,3
2020-11-15	1359	641	47,2	61	4,5	100	7,4
2020-11-16	1369	751	54,9	73	5,3	107	7,8
2020-11-17	1363	748	54,9	67	4,9	93	6,8
2020-11-18	1437	755	52,5	66	4,6	109	7,6
2020-11-19	1501	798	53,2	71	4,7	117	7,8
2020-11-20	1459	843	57,8	69	4,7	114	7,8
2020-11-21	1443	747	51,8	68	4,7	124	8,6
Vidurkis	1365,4	717,0	52,4	63,5	4,6	102,2	7,5

Laikiniai nedarbingų dėl COVID-19 bei karantine esančių gydytojų ir slaugytojų Lietuvos ligoninėse skaičiaus dinamika

Data	Laikiniai nedarbingi dėl COVID-19		Karantine dėl COVID-19 esantys	
	<i>Gydytojai</i>	<i>Slaugytojai</i>	<i>Gydytojai</i>	<i>Slaugytojai</i>
2020-11-12	130	348	96	158
2020-11-13	137	357	106	173
2020-11-14	137	359	106	170
2020-11-15	114	365	101	158
2020-11-16	116	394	90	150
2020-11-17	126	435	86	167
2020-11-18	148	470	85	174
2020-11-19	170	507	92	181
2020-11-20	185	532	96	175
2020-11-21	188	547	97	203

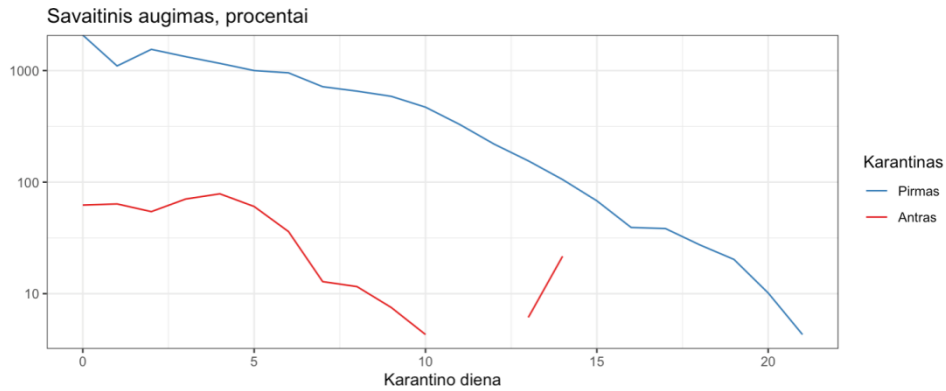
COVID-19 scenarijai Lietuvoje ir hospitalinės pagalbos poreikis

Data	m/ SEIR modelis	II-A modelis	II-B modelis	III modelis	IV modelis	Lovų sk.		Ligoniai su deguonies kaukėmis		Ventiliuojami ligoniai		Ligoniai RIT* skyriuose	
						Min.	Maks.	Min.	Maks.	Min.	Maks.	Min.	Maks.
11.20*	31 759					1459		843		68		114	
11.20	34600	21740	34040	23100	40347 ±35006	1087	1702	544	851	54	85	109	170
11.27	45000	34200	37440	42500	42805 ± 29599	1710	2125	941	1169	86	106	137	170
12.04	59250	39220	48820	44000	44360 ± 30674	1961	2441	1079	1343	98	122	157	195
12.11	74600	38180	51380	37500	40078 ± 27713	1875	2569	1031	1413	94	128	150	206
12.18	90600	31160	42220	28600	31111 ± 21513	1430	2111	787	1161	72	106	114	169
12.25	--	18020	28140	21400	20298 ± 14036	901	1407	496	774	45	70	72	113
01.01	--	12620	17100	16200	11353 ± 7850	631	855	347	470	32	43	50	68

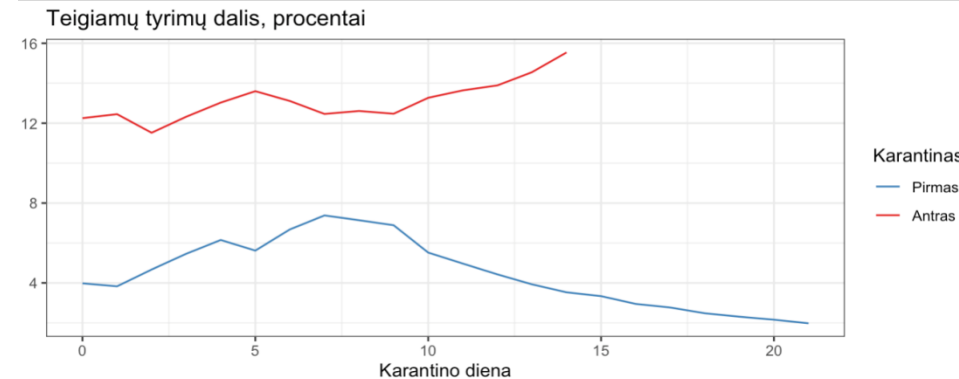
* - reali tos dienos epidemiologinė situacija ir stacionariųjų paslaugų užimtumo rodikliai.

Detalią informaciją apie prognozavimą ir jam taikomas metodikas galima rasti čia: <https://www.lrp.lt/data/public/uploads/2020/11/sveikatos-ekspertu-tarybos-rekomendacijos.pdf>

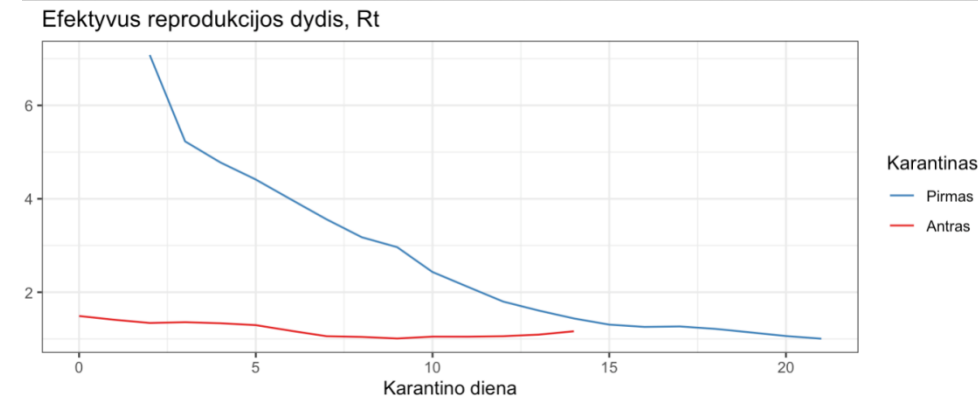
Pirmojo ir antrojo karantino poveikio palyginimas

Pirmasis karantinas įvestas pačioje epidemijos pradžioje.

Teigiamų tyrimų dalis didėja prie penkis kartus didesnių testavimo apimčių

Reprodukcinis dydis pradeda augti. Grįžtama į tai, kas buvo prieš savaitę.

Rekomendacijos dėl sveikatos įstaigų veiklos ir gydymo (I)

Visos Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigos ir visi specialistai privalo įsitraukti gydant COVID-19 infekuotus ligonius. Siūloma SAM patikslinti tokią galimybę numatantį sveikatos priežiūros specialistų veiklos reglamentavimą.

Suteikti galimybę šeimos gydytojams nukreipti pacientus skubiai viruso diagnostikai ir aprūpinti kraujo įsotinimo deguonimi stebėsenos prietaisais (pulsoksimetrais).

Numatyti intensyvios stebėsenos palatų (su neinvazine didesnio srauto deguonies terapija) įrengimą. Taip padėtų sumažinti gydytojų anesteziologų reanimatologų įsitraukimo bei DPV aparatų poreikį.

Rasti sprendimus, kaip COVID-19 infekuotus pacientus, kuriems nereikia hospitalizacijos, saugiai pervežti iš sveikatos priežiūros įstaigų į namus, ir numatyti tam finansavimą.

Rekomendacijos dėl sveikatos įstaigų veiklos ir gydymo (II)

Skubiai numatyti būdus, kaip visus Lietuvos gydytojus supažindinti su naujausiomis COVID-19 pacientų diagnostikos ir gydymo rekomendacijomis.

Remiantis ir kitų Europos Sąjungos šalių gerąja patirtimi, numatyti mechanizmą, kaip sveikatos priežiūros įstaigos papildomai galėtų pasitelkti sveikatos priežiūros specialistus, kai atsiranda jų trūkumas.

Siekiant apsaugoti visuomenę nuo kolateralinės (netiesioginės) pažaidos dėl nesavalaikės kitų ligų diagnostikos ir gydymo, pateikti šios situacijos suvaldymo bei stebėsenos planą.

Rekomendacijos dėl visuomenės informavimo (I)

Visuomenės sveikatai svarbios informacijos komunikacijos planus ir strategijas (pvz., vakcinacijos, apribojimų ir kt.) reikėtų planuoti ir ruošti iš anksto.

Būtina iš anksto apgalvoti, kokio rezultato bus siekiama, kokios žinutės, koku būdu ir kokiai konkrečiai tikslinei auditorijai bus siunčiamos, taip pat kas tai turėtų daryti, kad komunikacija būtų veiksminga.

Aiški visuomenės informavimo struktūra nestabilioje ir nerimą keliančioje situacijoje teikia saugumo.

Rekomenduojama apgalvoti, kokios žinios ir koku dažnumu bus perteikiamos visuomenei aktyviai (tiesioginės komunikacijos būdu), o kokios bus teikiamos reguliariai atnaujinamuose pasyviuose informacijos šaltiniuose.

Rekomendacijos dėl visuomenės informavimo (II)

Būtina siekti, kad visuomenei teikiama informacija ar rekomendacijos būtų konkrečios, o ne pateiktos bendromis gairėmis.

Informacijos stoką greitai užpildo gandai ir įvairios sąmokslo teorijos, todėl svarbu, kad svarbi informacija būtų nuolat atnaujinama.

Pateikiant informaciją apie COVID-19 pandemijos iššūkius, verta akcentuoti darnias pastangas ir aiškų veiksmų kryptingumą.

Visuomenei naudinga žinoti, kad lyderiai žino ką daryti, kad darniai bendradarbiaujama ir daroma viskas, kas įmanoma, kad situacija būtų kontroliuojama.

Rekomendacijos dėl visuomenės informavimo (III)

Siekti neperkrauti visuomenės pertekline ar nepakankamai pagrįsta informacija. Informacijos perteklius atbukina dėmesį, todėl kyla grėsmė nebegirdėti ir nepastebėti to, kas iš tikrųjų svarbu.

Rengiant pranešimus visuomenei svarbu atrinkti svarbiausią informaciją ir orientuotis į faktus. Patartina riboti prieštaringos, galinčios supriešinti ar kitokios itin emocingo turinio informacijos srautą.

Tiksli, aiški ir patikima informacija stiprina stabilumo ir saugumo jausmus, o priešaringi pranešimai didina stresą.

Rekomendacijos dėl visuomenės informavimo (IV)

Visada naudinga drąsinti žmones, skatinti jų optimizmą ir solidarumą.

Būtina vengti kaltinimų, gąsdinimo, baimę ir nerimą didinančių katastrofiškų prognozių skleidimo. Kai žmonės yra išsigandę ar nusiminę, jiems sunkiau suvokti gaunamą informaciją ir jie yra linkę labiau pasikliauti neigiama informacija.

Labai svarbu, kad tie darbuotojai, kuriems tenka papildoma našta, jaustų valstybės lyderių ir visuomenės palaikymą ir dėkingumą.

Priešakinėse pagalbos teikėjų gretose atsidūrę sveikatos priežiūros, farmacijos ir kitų profesijų atstovai dirba didesnio darbo intensyvumo ir streso rizikos sąlygomis.

Palaikymas stiprina ir padeda įveikti stresą. Visuomenei naudinga žinoti, kad, vertindami šių specialistų darbą ir elgdamiesi atsakingai, visi būsime saugesni.